

Johann Quistorp Paul Moth

Disputatio Theologica De Angelis

Rostochii: Kilius, 1636

<http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn739705911>

Druck Freier Zugang

Vert. : P. Moth

Joh. Quistorp.
R. U. theol. 1636.

65/66
Disputatio Theologica
DE
ANGELIS.

Ad quam

D. T. O. M. A.

Præside

JOHANNES QUISTORPIO,

Theol. D. & ejusdem Facultatis Seniore

p. t. Rectore.

Respondebit

PAULUS MOTH,

Flensburg. Hollatus.

*Habebitur in Auditorio Majore 23. Novembris.
horis Matutinis.*

ROSTOCHII,

Excudebat NICOLAVS KILIVS, Academ. Typogr.

ANNO M. DC. XXXVI.

1034

Disputatio Theologica
DE
ANGELIS

D. T. O. M. A.

JOHANNES CHRISTOPH
Theol. Mag. & Publicus Lectur. Scitior.

PHILIP MOTH

Philosoph. Holländ.

Habitu in a. Augusti Majoris 22. Decembris.
per Martinum.

ROSTOCKII

Rechenst. in Corp. & K. in A. & K. 1788

anno MDC. LXXXVIII

I.

*Ilud doctrina Christiana caput,
quod agit de Angelis, ad populum homili-
cè proponi prout audivimus: placet idē
repetere, & brevibus inclusum thesibus,
in Schola φιλοθεολογούντων examini
subjicere.*

2. *Esse Angelos aliud nihil, quam motus & ὁρμας h.e. in-
ternos impetus animi vel corporis vehementes, quibus percel-
limur & afficimur, & affectiones internas, quæ ex suis effectis,
in nobis apparent, atq. etiam in rebus aliis, olim Saducei asse-
runt, eademq. opera spiritus subsistentis naturæ esse nega-
runt, Actor. 23. 8. Fecit idem non nemo ante aliquot annos in
nostrâ Academiâ: feriq. id adhuc à Libertinis scimus.*

3. *Sed frustra. Reclamat S. Scriptura, quoties eos inter
creaturas Dei recenset Ps. 104. 4. in visibili formâ hominibus
apparuisse, Gen. 19. 1. Matth. 1. 20. Actor. 1. 10. Deo, Ps. 103.
2 hominibus servire Ps. 34. 8. faciem patris videre Matth.
18. 10. eduxisse Petrum è carcere Actor. 12. 11. asserit. Quæ
& similia non nisi in verè subsistentia competunt.*

4. *Vox Angelus græca est, dicta ἀγγέλου τοῖς ἀν-
θρώποις ὅσα περ βλεπται αὐτοῖς ἀγγελοι ὁ τῶν ὁλων ποιητής ut
ait Justinus Martyr. in disp. contra Tryphonem, cui respondens
nomen hebraicum malach ministrum sonat.*

5. *Fit hinc ut Angeli nomen communicetur omnibus
eis, quibus Deus utitur, tanquam nunciis & administris vo-
lunta-*

A 2

luntatis sua. Atq; sic tribuitur Filio Dei, Gen. 48. 16. Angelo illi fœderis, Malch. 3. 1. seu uti Epistola ad Hebræos c. 9. 5. explicat, Mediatori novi fœderis, conferatur Exod. 3. 6 cum Actor. 7. 35. Gen. 33. 24. cum Hof. 12. 4. & 5. Exod. 23. 20. cum 1. Cor. 10. 9. qui temporibus veteris Testamenti sæpe legatione ad homines functus est; & quem in plenitudine temporis misit Deus, factum ex muliere, factum sub lege Gal. 4. 4. Secundò Johanni Baptista Malach. 3. 1. Ecce ego mitto Angelum meum, & preparabit viam ante faciem meam, confer Matth. 11. 10. Tertiò Ecclesie Doctoribus, angelis illis qui legatione funguntur pro Christo 2. Cor. 5. 20. Sic Malach. 2. 7, Labia sacerdotum custodient scientiam, & legem requirent ex ore ejus: quia Angelus Domini exercituum est. Quariò, creatis spiritibus tum malis 1. Reg. 22. 21. 2. Pet. 2. 4, &c. tum bonis Psal. 91. 11. Col. 2. 18. & alibi passim. De his solis in presentiarum agemus.

6. Quibus Angelorum nomen tribuitur non ut hoc ipsum natura; sed officium exprimatur. Rectè Augustinus in enarratione Psalmi 104. Quæris, inquit, nomen hujus natura? Spiritus est, quæris officium? Angelus est. Vide illud in homine: nomen natura, homo, officii, miles: nomen natura, Vir; officij Præco,

7. Varii insigniuntur titulis ac nominibus Dicuntur, Elohim seu Dii Ps. 8. vers. 6. cum Heb. 2. 7. collato. Nec id mirum, si enim principes ac Magistratus Dii dicuntur Psal. 82. 6. quod summi Regis vices in sua functione gerunt, quidni & sanctis Angelis, in quibus divina glorie claritas abundantius elucet, hic titulus deferatur? 2. Exercitus Dei Psalm. 103. 21. tum quia ut satellites principem suum circumstant, & instar militum ad imperium Ducis sui parati sunt ejus expedire jussa, Psal. 103. 20. Dan. 7. 10. Tum quia pios seu exercitus cingunt & defendunt Psal. 34. 8. 3. Principatus, dominationes, potesta-

potestates, Col. 1. 16. quia per eos Deus creberrimè imperium suū in mundo exsequitur Exod. 12. 29. 2. Reg. 19. 35. Quartò Filij Dei Job. 38. 7 non per essentiam ac naturam: ita enim solus Christus Dei filius, qui tantò melior Angelis effectus, quantò differentius præ illis nomen hereditavit. Cui enim dixit aliquando Angelorum? Filius meus es tu, ego hodie genui te, Heb. 1. 5. Nec per spirituales regenerationem, ut homines fideles, electi, dum enim in integritate persisterant, nulla opus habuerunt ἀνακαίνωσις: sed per creationis gratiam. Quintò Seraphim quasi ignei & ardentes, ob aspectus splendorem, & illustriorem, lucem Dei, quæ tum, quando ab Esaia visi sunt, in illis apparuit Esa. 6, 2. Pauculos hosce Angelorum bonorum, titulos recitasse pro ratione nostri instituti sufficiat.

8. Definimus hos ex Ps. 104. 4. Creaturas spirituales igneæ naturæ, ad ministerium Dei ordinatas.

9. Affirmantur hic de illis quatuor; quæ porrò ordine considerabimus.

10. Primò creaturæ dicuntur, ne quis vel æternos eos opinetur; vel ex concupiscentia tenebrarū & impetu productos cum Nicolaitis existimet: vel ex Dei sapientia, velut matris propagatione satos, cum Basilidianis, Gnosticis malè statuatur, videatur Damascenus lib. 2. c. 3. de orthodoxa fide.

11. Quum enim præter Deum increatum nihil sit, Angelos à Deo creatos esse oportet. Et quia per Filium omnia facta sunt, Joh. 1. 3. & is eos creavit per quem condita sunt omnia, sive in cælo, sive in terra, visibilia & invisibilia, sive throni, sive dominationes, sive principatus, sive potestates, omnia per ipsum, & in ipso creata sunt Col. 1. 16.

12. Quoniam autem Moyses, qui mundi creationem pro nostro capiti, & de rebus tantum conspiciuis conscripsit, διὰ το Φιλίδωλον καὶ πολυθέου τῶν ἀνθρώπων καὶ μάστιγι τῶν ἱεραγῶν.

ut Achanasius loquitur in questionibus ad Antiochum. quo tempore creati sint Angeli, manifestè non expressit, quare super creationis eorum tempore in partes itum fuit.

13. Tres recenset Damascenus, lib. 2. c. 3. de Orthodoxa fide opiniones, quarum prima Gregorij Nazianzeni, oratione in natalem Christi, statuentis, ante omnem creaturam factos Angelos. Altera eorum, qui post cælum productos volunt, ut sensisse videtur Augustinus questione 21. ad Orosium. Tertia illorum, qui ante Plasm vel formationem hominis. Nos tacente scripturâ nihil definimus: nisi id; quum omnes & singula Dei creatura, intra sextiduum creationis sint perfecta & absoluta Gen. 1. & 2. intra hoc sextiduum eos quoq; creatos esse, quo id factum sit dic nos ignorare. Benè Augustinus lib. 5. de Genesi ad lit. c. 19. Nulla creatura est ante secula, sed à seculis, cum quibus coepit, solus filius est ante secula.

14. Duo hinc elicimus, primum. Dum in censum creaturarum Angeli veniunt, falsò illis creationis munus à Simone Maggo, Cerintho, Saturnino, Carpocrate, Menandrianis, Archoniticis, assignari. In quos vehementer invehitur Damascenus & ὁμοῦ διαβόλις, os Diaboli appellat. loco quem ante dixi. Propter blasphemiam, qua gloriam uni Deo debitam in creaturas transferunt. Secundo minimè eos adorandos esse: quod cultus adorationis ita Deo sit proprius; ut illum cum nulla creatura habeat communem Matth. 4. 10.

15. Creatura cum sint, non tamen ita creati sunt, ut ad morem hominum & animalium se multiplicarent: quibus & homines in altera vita assimilabimur, non nubentes, nec ducentes Matth. 22. 30. sed quotquot cum mali, tum boni sunt Angeli, omnes illi simul creati sunt,

16. Esse maximam bonorum Angelorum multitudinem, inde liquet; quod Daniel c. 7. 10. se millia millium. ac decies
milli-

millies centena millia vidisse dicit, quod minister Elisai, montem
plenum vidit equis & curribus igneis circa Eliseum 2. Reg. 6.
v. 17. quod castra scribuntur metari in circuitu timentium,
Deum, Ps. 34. 8. quod Salvator, se plures, quam duodecim le-
giones Angelorum impetrare posse asserit, Matth. 26, 53.

17 In hac creatorum Angelorum multitudine, an-
omnes sint ejusdem dignitatis & excellentia quaritur? Resp. 1.
Quum potissime appellationes in sacris sint hæ, 1. idq; creberri-
me nominatur Angeli. 2. Archangeli, 1. Thess. 4. 10. in Epi-
stola Jude v. 9. 3. Principatus: 4. Potestates, 1. Virtutes,
6. Dominatus. Ephes. 1. 21. c. 3. 10. c. 6. 12. Col. 1. 10. 7.
Throni. Col. 1. 16. 8. Cherubim Ezech. 10. 1. 9. Seraphim
Esa. 6. 2. Hinc Dionysius, quisquis ille sit, (non certe Arcopagi-
ta Apostoli discipulus cuius mentio Act. 17. vers. ult.) fabri-
cavit novem Angelorum ordines, iisdem per tres terniones se-
paratis, suum singulis locum assignavit. In opere de cælesti
hyerach: quem secuti sunt alij, & vanitates vanitatibus ad-
auxerunt, non aliter hac de re differentes, acsi cælo delapsi.
hæc inter Angelicos cætus versantes, oculis usurpassent, vide
præter alios Robertum de Fluctibus, de Microcosmo tract. 1.
sect. 2. c. 3. & 4. Resp. 2. Aliis sensere unum & eundem pos-
se sortiri nomen Angeli & Archangeli, provatione gravioris
vel levioris muneris, quod Dei jussu obit: Nam (ajunt) dicitur
Archangelus, quando ab aliis comitatus eorum Dux est in ope-
re sibi sigillatim à Deo demandato; sic Basilus lib. 3. contra
Eunomium. Idem de S. sancto c. 20. Alij alijs (ait) alio qui nō
imperant. nam natura cælestis, est expers ambitionis. Modestior
ille Dionysio, & qui eum sequuntur. At qua hæc ab eo scriptu-
ra fide dicuntur? Præter quam hic quid velle asserere temerita-
tis est. Resp. 3. quamvis ordinem aliquem in Angelis admit-
tamus: quis tamen ille sit, tacente scripturâ, nos definire non
audere

auacere. Et hic modestiam Augustini probamus in lib. ad Or-
suum contra Priscillianistas & Origenistas scribentis. Esse se-
secundum Apostolum sedes, dominationes, principa-
tus, Potestates in cœlestibus apparatibus firmissime
credo, & differre inter se aliquid indubitata fide te-
neo: sed quò me contemnas. quem magnum putas es-
se doctorem, quæ nam ista sint & quid inter se diffe-
rant nescio. Nec ea sane ignorantia periclitari me
puto. Et cum Nazianzeno de Theologia, asserimus: Ordo
Angelorum notus ei, qui ipsos ordinavit.

18. Dicuntur secundo creaturæ spirituales, seu Spiritus.
Eo quod non habeant corpora naturalia sibi unita. Oppo-
nitur Vox Spiritus ei, quod corporeum, visibile, contractibile, &
sensibus quibuscumque, expositum. Quando ergo eos cū scriptura
Spiritus esse asserimus, simul affirmamus, incorporeos esse, lo-
cum propriè dictum non occupare, incorruptibiles, immorta-
les esse.

19. Secus senserunt inter Patres plurimi. Origenes præter
Patrem, Filium & S. sanctum nihil vivere sentit sine corpore
lib. 2. de principiis c. 23. ibidem c. 8. Angelos scribit esse cor-
poreos, & habere suas quasdam animas. Tertullianus statuit
Angelos esse alicujus corporis licet non carne præditos in lib. de
carne Christi. Cassianus collatione. 7. c. 13. asserit; Angelos
habere corpus, quò subsistant, quamvis tenuius nostro. Augu-
stinus licet videatur in Enchiridio c. 59. & lib. 21. c. 10. de Ci-
uit. Dei ambigere, magis tamen in hanc eandem propendit sen-
tentiam. Apertè de Genesi ad lit. lib. 2. c. 7. & lib. 3. c. 10.
scribit: Subtilia habere corpora Angelos & bonos & malos.
Petrus Lombardus quidem sent. lib. 2. dist. 8. conatur Augu-
stinum excusare, quasi hac protulisset non ita sentiendo, sed
aliorum opinionem referendo; Verum Sixtus Senensis lib. 5. an-
not.

not. 8. ait: Responſionem iſtam Lambardi non eſſe veri ſimilem.
quoniam multus in alijs locis ita loquatur. Eadem etiam opinio
legitur in Concilio Niceno ſecundo aet. 5. Deum ſolum eſſe in-
corporeum, Angelos verò & Archangelos non omninò corpo-
ris expertes Verum tenui corpore præditos, & æreo ſive igneo.
Damaſcenus cum Angelos Spiritus eſſe negare non auſit, com-
minſcitur lib. 2. c. 3. de Orthodoxa fide, ſententiam quandam
mediam, incorporeos eſſe $\omega\epsilon\delta\varsigma$ $\eta\pi\alpha\varsigma$, at corporeos reſpectu Dei,
ad quem relatione quadam omnia craſſitiem obtineant, & ma-
teriam: in qua quoq; ſententia fuiſſe videtur Macarius, quan-
do homilia 4. ſcribit. $\epsilon\gamma\gamma\omega\upsilon\ \eta\gamma\alpha\tau\epsilon\lambda\lambda\omega\ \iota\delta\iota\alpha\upsilon\ \phi\acute{o}\tau\omega\upsilon\ \sigma\acute{o}\mu\alpha\epsilon\varsigma\tau\omega\upsilon\ \delta\epsilon\ \alpha\gamma\gamma\epsilon\lambda\omicron\varsigma$, $\eta\ \psi\upsilon\chi\eta\ \delta\epsilon\ \delta\alpha\iota\mu\omega\upsilon$. unum quodq; ſuâ naturâ corpus eſt,
Angelus, anima, demon. Verum quum qui ſpiritus eſt carnem
& oſſa non habeat, Luc. 24, 39. Angeli verò dicantur veri Spi-
ritus corporci non erunt.

20. Attamen in corporibus ſæpè apparuerunt, ut non ſolum
cerni ſed & tangi potuerint? non nego. Sed ut hinc naturâ
ſuâ corporeos eſſe affirmemus neceſſe non eſt. Aſſumſe re non-
nunquam corpora, eaq; vera, non phantaſtica: non tamen ita
(quod vult Tertulianus in libro de carne Chriſti) ſicut à verbo
divino corpus humanum hypſtaticè: ſed ut in illis ad tempus,
actiones à Deo ſibi demandatas expedirent.

21. Utrum ſibi ex rebus exiſtentibus hæc ſinxerint corpora,
vel à Deo ex nihilo de novo facta acceperint, quidq; his factū
ſit, poſtquam iis exiuerunt angeli, otioſè & inutiliter quæri
putamus.

22. Incorporei igitur ſeu Spiritus cum ſint, nec muris, nec
portis, nec clauſtris includi, vel uſdem impediri poſſunt. Rectè
Bernhardus humil. 3. in feſtum annunciationis. Angelicis
Spiritus parietes non obſiſtunt, ſed cuncta illis viſibilia,
cedunt, cuncta æquè corpora quantumlibet ſolida vel ſpiſſa,
penetrabilia eis ſunt ac perua. Quare Angelus ille per quem

B

Deus

Deus omnia primogenita totius Egypti una nocte occidit, clausis procul dubio de nocte januis, et objectis valuis, perrupit sine impedimento expediens que habuis in mandatis Exod. 12. 29.

23. Dicuntur porro esse ignis seu ignitæ naturæ, nō quod
visibilem flammā ignitam, igneamve gerant, sed quod inaslem
quandam in ipsis igneam esse indicetur. Quæ instar ignis pu-
ri, splendidi, subtiles, celeres, eximia agendi potestate præditi
sunt. quomodo Nazianzeno appellantur lib. 5. de Theologia
αἱ εἰρηαὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος λαμπρότητα, PŒSNTES ἀντιπὰ τῆς κατὰ θεόν
ἐξουσίας & ministri primi splendoris radium quandam Trinitatis
referentes. Et ab eodem oratione in funere patris dicuntur
Ὅσπερ μικρὰ Φῶς τὸ μέγα περιχρᾶσσόν τε Parva lumina magnū
illud lumen ambientia. Quō nec inconcinnè referri posse
videntur, quæ de illorum in apparitionibus splendore Matth.
28, 2, & 3, 2. Maccab. 3, 25. & 26. referuntur.

24. QUANDO ministrare Deo afferuntur. Removemus hic initio illam Gregorij Magni, & aliorum sententiam, qui inter assistentes, & Deo ministrantes Angelos distinguunt, quosquidam sint inter Angelos, qui nunquam mittuntur ad Ministerium, sed semper astant coram Deo, & tanquam praesidarii & pratoriani milites circa Deum haerent Gregorius Moralium Job lib. 17. c. 7. locum ex Daniele 7 tractans. millies millia ministrabant ei, & coram eo decies millies centena millia stabant, aliud inquit esse assistere, aliud ministrare. Assistent enim ille procul dubio potestates, quae ad quadam hominibus annuncianda non ascedunt: Ministrant verò ij, qui ad eximplenda officia nunciorum veniunt. Sed tamen ipsi quoq; contemplatione ab intimis non recedunt: & quia plures sunt, qui ministrant, quam qui principaliter assistunt, assistentium numerus quasi definitus, ministrantium verò infinitus ostenditur.

25. HAN.

25. Haudisse hac ex Dionysio ut nominatur *Areopagitae* videtur. Nam homilia 34 in Evangelia citat *Areopagitam*, & hanc ex illo profert sententiam. Superiora illa agmina ab Intimis nunquam recedunt, quoniam ea, quae praecminent, usum exterioris ministerij nequaquam habent.

26. Magister sententiarum lib. 2. distinct. 10. dubius est. Proponit quidem hanc opinionem nonnullorum, qui putant quosdam Angelos assistere semper Deo, non autem mitti ad ministerium aliorum, tamen adfert responsionem, quod sint, qui contra arbitrentur. At Thomas part. 1. summa quest. 112. art. 2. proponit sententiam ut indubitatam, quosdam esse Angelos, qui nunquam mittuntur ad ministerium, sed semper astant coram Deo.

27. Verum sententia hac Dionysii, Gregorii, Thomae, planissime refellitur verbis Apostoli Heb. 1. 14. Nonne omnes sunt administratorij Spiritus, in ministerium missi propter eos, qui hereditatem capient salutis? neque verò haberet Apostoli ratio ullam vim aut pondus, nisi hoc de omnibus Angelis affirmaretur: In quo ostendit Apostolus, Christum omnibus illis antecelluisse, quod omnes Angeli sunt Spiritus ministerij, Christus non item. Et quemadmodum Apostolus dicit illos omnes Spiritus administratorios esse: ita 1. Reg. 22. 19. dicit Michaeas, totum exercitum caelestem stetisse coram Deo. Quomodo igitur Apostolo, omnes Spiritus dicuntur administratorij, ita a Michaeas asseruntur stare coram Deo, quod more ministrorum, qui Regibus astant, semper parati sint ministrare. Sic Angelus Gabriel ad virginem Mariam missus dicit se a stare coram Deo Luc. 1. 19.

28. Rejecta ergo hac inter ministrare Deo, & a stare coram Deo, distinctione, omnes ministrare Angelos asserimus.

29. Ministerij autem hac est ratio, ut primo respiciat de-

corem maiestatis divine. Adorant, laudant, & glorificant
Deum Esa. 6. 3. Hebr. 1. 6. tanquam satellites eum cingunt;
Zach. 14. 5. Matth. 24. 30, & 31. parati sunt, ceu Apparitores
summa potentie excipere & expedire mandata Dan. 7. 10.

30. Dico hac pertinere ad decorem Dei, non quasi inde in
Deum quid dignitatis vel glorie redundet, qui in se & à se, &
à quo Angeli, omnesq; creature habet omnia. Sed quod nobis hoc
pacto augustior & venerabilior proponitur Dei Majestas. De-
inde in mandatorum Dei prompta & fideli consistit executione:
sive illa primo res Ecclesiasticas concernant, ut per Angelos lex
Moyssis est tradita Act. 7. 38. Gal. 3. 19. Danieli tempus adven-
tus Messia in carnem expositum Dan. 9. 21. seqq. Pastoribus
Christi natiuitas Luc. 2. 9. & seq. Mulieribus ejus resurrectio
Matth. 28. 6. Discipulis ejusdem ad iudicium reditus Act. 1.
11. est significat. Sive secundò res civiles, sic Angeli ad jussu
Domini sui pios consolantur, pro iis excubant, eosq; defendunt
Ps. 34. 8. per Angelum Eliam cibatur 1. Reg. 19. 5. à tribus Da-
nielis sociis in fornacem ardentem coniectis vim ignis arceat,
Dan. 3. 25. Danielem inter leones immunem prestat Dan. 6.
22. Petrum è carcere educit Act. 12. 7. jubet Eliam esse bono
animo & intrepidè accedere Josiam 2. Reg. 1. 3. Paulo Aposto-
lo significat nullum ex navigantibus esse periturum Act. 27. 22
23. 24. Tertiò ut per Angelos quoq; bonos impiis penas denun-
ciet & immittat Deus. Bonus Angelus Adamum è paradiso
eiecit Gen. 3. 24. Bonus Angelus Zachariae incredulitatem ex-
probat & diuturnioris silentij penam punit Luc. 1. 20. Herodem
bonus Angelus percussit Act. 12. 23.

31. Quoniam igitur Angelorum ministerio in placitis suis
expediendis Deus utitur, quari solet. Primo. Anne certi
quidam Angeli sint singulorum 7. hebdomadis dierum prae-
des. Secundò, an singulis Regnis & provinciis certus Ange-
lus,

lus sit praefectus. Tercio, An singulis fidelibus singuli Angeli,
an uni plures sint attributi? Nos ad singulas respondemus bre-
viter.

32. Judeos superstitiosos, quibus assentitur Robertus de
Fluctib. Microcosmi tract. 1. Sect. 2. c. 5. assignare diem solis
Raphaeli, diem lune Gabrieli, diem Martis Sammaeli, diem
Mercurij Michaeli, diem Jovis Zidkieli, diem veneris Hana-
eli, diem Sabbati Nephargeli, eosq. Dominos statuere totius
administrationis in diem illum necessaria. Somnium hoc, ut
Revelinus vult lib. 3. cabaa emanavit ex alio eorundem do-
gmate falso de septem Angelis, qui praesideant septem plane-
tis, vel ut aliis placet, ex loco Tobie c. 12. 15. Ego Raphael sum,
unus ex septem illis Angelis sanctis. Verum quis non hujus af-
ferri vanitatem videt. Anne Deus se omnium rerum admini-
stratione abdicavit, & eam certis quibusdam Angelis resigna-
vit? Anne circumscripti hi Spiritus, in locis omnibus praesentes
adesse, ingemiscetes audire, laborantibus succurrere, & to-
tum hoc universum, singulasq. quae diutim occurrunt actiones,
quisq. sui regiminis tempore moderari potest?

33. Ad secundam, consuevisse olim gentiles singulis urbi-
bus ac Provinciis singulos genios seu Angelos assignare vel ex
illo Prudentij lib. 2. in Symmachum patet.

Quamquam cur genium Romae mihi fingitis unum
Cum portis, domibus, terminis, stabulis soleatis

Assignare suos genios? per que omnia membra
Urbis, perq. locos gentorum millia multa

Fingere, ne propria vacet angulus ullus ab umbra.
Quin nec negari potest, Daniele memorasse principis Regni
Persarum Dan. 10. 13. Graecorum ibidem v. 20. & epus, qui
stat pro populo Dei c. 12. 1. Verum inde colligere non licet singu-
lis urbibus, provinciis, regnis, peculiarem & perpetuum datu

B 3

esse

esse Angelum presidem & defensorem. Nos totum hoc providentie divine committendum esse putamus. ut Deus quandoque judicat expedire, unum pluresve mittat Angelos, qui urbes, provincias, regna tueantur, atq; e periculis eximant.

34. Ad tertiam. Robertus de Fluctib. Microcosmi tract. 1. Sect. 3. c. 5. constantem esse affirmat magorum assertionem, quam & ipse approbat. quernq; hominem habere suum propriū Angelum, unum putā principem, qui dominium habeat super mentem, alias plures custodiam agere unius hominis: ut præter hunc principem, alter curet vitam: tertius corporis constitutionem & appetitum. Sic asserit Adamum familiari consuetudine conversatum fuisse cum Angelo Raziele: Sem Filium Noe cum Jophiele: Abraham cum Zadkiele: Jacob cum Peliele: Joseph cum Gabriele: qui idem etiam dicitur Josua & Danieli atq; etiam Maria præfuisse. Moyses conversatus est cum Metatron; Elias cum Maltiele: Tobias cum Raphael; David cum Cerviele: Esdras cum Vriele: Salomon cum Michael, & sic in cæteris.

35. At quis hosce docuit omnia quæ recensent nomina propria Angelorū esse? & si vel maxime forent, qua documento, non dicam idoneo, saltem probabili ostendent, illos, quos singulis adjungunt, ijdem præfuisse? quo argumento probabunt, ita Angelos in curando homine suas operas dixisse, ut unus intellectus, alter vita naturalis, tertius corporis & appetitus rationem habeat?

36. Gentiles communiter, cum primis Aegyptij & Empedocles, sicut refert Plutarchus in vita Marci Antonij, per suum habuerunt, unicuiq; mortalium bonum quendam genium datum, qui adjuvet, Malum qui studeat nocere. Ab his non procul abit Hieronymus enarrans locum Matth. 18. de pueris

non offendendis: Ubi Christus ait: Dico vobis, quod Angeli
eorum semper vident faciem patris mei, qui est in caelis. Magna
dignitas animarum est (inquit) ut unaquaeq; habeat ab ortu
natiuitatis, in custodiam sui Angelum deputatum. Item Au-
gustinus lib. 1. meditationum c. 12. Hoc etiam (ait) maximū
existimo beneficium, quod ab ortu natiuitatis meae, Angelum
pacis ad me custodiendum, usq; ad finem meum dedit mihi Do-
minus. Quae & communis Iudeorum videtur fuisse sententia;
Inde quod Act. 12, 15, discipuli cum Petrus e carcere prae-
ter omnium opinionem liberatus ad eos redisset, fores pulsans
existimarunt, non Petrum, sed Angelum eius adesse. At quo-
modo hinc unicuique proprium Angelum per omnem vitam praesse
colligi potest. Id ex sacris literis manifestum est, totam caele-
stem militiam pro piis excubias agere Psal. 91. 11. Angelorum
castra occurrunt Jacobo cum defensione a violentia Esa. 63. 9.
Gen. 32, 1. & 2. Elisei defensionem plures currus igneos peculiari-
ter denominatos fuisse. 2. Reg. 6. 17. Plures angeli Lazari ani-
mam dicuntur detulisse in sinum Abrahae Luc. 16. 22. Omnis
Angeli affirmantur gaudere si quando unus e pre-
catoribus respicit Luc. 15. 10.

Soli Deo gloria.

NICOLAUS MOTH
Flensburg. Holl.

IN Cathedrâ formam, finem sacramenta turbæ
Mothiades solide detegis aligeræ.
Adprecor hæc adsit semper tibi, Jova secundet
Cæpta; brevis venies laus, Columnæq; tuis.

Necessitudinis ac amoris E. Sympatrioæ
suo dilecto, gratulabundus accinebat

M. NICOLAUS RIDEMAN,
Chil. Holfar.

PAULUS MOTH.

Per ἀνάγμην.

ALTUM OPUS.

O TU AMPLUS,

Cum disputas, quid *Angeli*
Sint, Opus aggredieris summis conatibus ALTUM,
Quod si probè curaveris,
O! sic Tu Frater germane vocaberis AMPLUS.

Ita alludere voluit, debuit

NICOLAUS MOTH,
Flensburg. Holf.

non offendendis: Ubi Christus ait: Dico vobis
 eorum semper vident faciem patris mei, qui est
 dignitas animarum est (inquit) ut unaquaeque
 natiuitatis, in custodiam sui Angelum deputat.
 Iustinus lib. 1. meditationum c. 12. Hoc etiam
 existimo beneficium, quod ab ortu natiuitatis
 pacis ad me custodiendum, usque ad finem men-
 tinus. Quae & communis Iudeorum videtur.
 Inde quod Actor. 12. 15. discipuli cum Petrus
 omnium opinionem liberatus ad eos redisset
 existimarunt, non Petrum, sed Angelum eiu-
 modo hinc unicuique proprium Angelum per omni-
 colligi potest. Id ex sacris literis manifestum
 stem militiam pro priis excubias agere Psal. 9
 castra occurrunt Jacobo eum defensione a
 Gen. 32. 1. & 2. Elisai defensionem plures currus
 ter denominatos fuisse. 2. Reg. 6. 17. Plures an-
 mam dicuntur detulisse in sinum Abrahae Luc.
 Angeli affirmantur gaudere si quando
 catoribus respicit Luc. 15. 10

Soli Deo gloria

NICOLAUS MOTH
 Plensburg Holf

